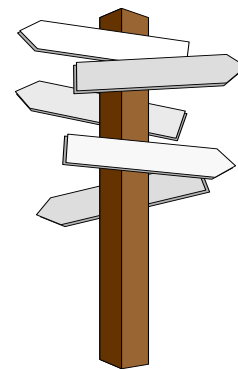

Útjelző

2003 SZEPTEMBER

Az E.K.E. Bányási Osztályának ismertetője

III. évf. 10. sz.

Kirándulás Versecre

Egy héttel a tervezettnél később, szeptember 20-án, egy gyönyörű kora őszi napon, az EKE Bányási Osztályának öt tagja, rövid határon túli vonat-kirándulást tett Versecre. Az indulás kora hajnalban, 5 órakor történt. Már 7 órakor megérkeztünk: még minden zárva volt.

A város közepén egy gyönyörű nagy park van, körülbelül akkora mint a buziásfürdői, melynek bejáratánál nem kis csodálatunkra, többek között Nikolaus Lenau mellszobra is ott díszel. A park hatalmas fáit, szép sétányait, padokkal, csodálatos virágaival, kitűnő helyszínek bizonyult reggelink elfogyasztására.

Megújult erővel, két órás kényelmes séta után feljutottunk a 309 méter magasságban fekvő vár romjaihoz, mely erődítmény a XV-ik században mint Magyarország egyik fontos végváráként már létezett. Mára csak a kilátótornya maradt meg, melyre 200 lépcsőfok vezet fel egy vaslétrán és aki veszi magának a fáradságot, hogy felmásszon, széleskörű panorámában gyönyörködhet.

Délután a város nevezetességeit tekintettük meg. Ezek közül említésre méltó a római katolikus, Szent Gellértről elnevezett, neogótikus stílusban épült plébániatemplom, melyet 1728-ban építettek az idetelepített németek. Nagysága (61 x 22 méteres alapterületével és 63 méteres toronymagasságával), valamint belső díszítése megkapó. A főoltáron Karl Geiger, bécsi festő Mária képe látható.

A városban sétálva nagy vidámság fogadott, mert épp ezen a napon tartották a „szüret ünnepét”. Az utcákon mindenütt étel, ital, zene. A többórás gyaloglás után mi is leültünk egy kerthelyiségben, hogy megkóstoljuk a verseci sört ..., ami nagyon jó benyomást tett ránk.

Este 8 órára visszasétáltunk az állomásra és időben, kényelmesen hazautaztunk. Lelkünk telve volt a látottak örömeivel. Kár, hogy nem volt több vállalkozó.

Ohánovics Miklós

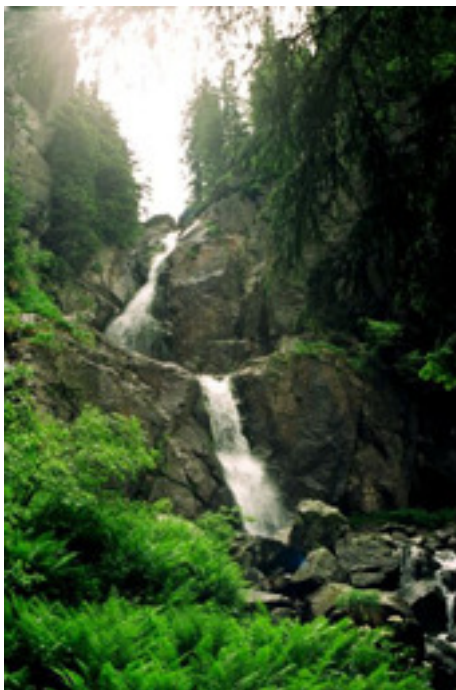
CZÁRÁN GYULA NYOMDOKAIN

Malom-búza, liszt, friss kenyér jut eszünkbe a lapos, kerek forgó kövek láttán. Bizonyára Czárának is édes volt a pirosra sült kenyér illata, de barangolásai közben egy olyan malomra talált, ahol a természet vad erői estek egymásnak. Félelmetes, vad, pokoli, ahol nem a kövek kerülnek ki győztesen ...

Az Ördögmalom vízesés és környéke

A térképet megnézve úgy tűnik mintha messzebb lenne eddigi célpontjainknál, de ez csupán csak érzéki csalódás. Leendő táborhelyünk kb. 225 km-re van Aradtól.

Várad felé indulunk, majd Kolozsvár irányába hagyjuk el a várost. Csucsá után, Kissebes (Poieni) előtt egy aszfaltos út vezet végig a Nagysebes (Drăgan) völgyén, jobbra a Nagyvárad-Kolozsvár főúttól. Ezen haladunk tovább. Amint elhagyjuk Nagysebes (Valea Drăganului) helységet, a völgy szűkülni kezd, egyre szebb tájakat hagyunk magunk mögött. Vízág Lankája (Lunca Vișagului) után egy keményebb emelkedő felvezet a Nagysebes víztározójához, a Floroiu erőműhöz. Az aszfaltos út megy tovább, keresztül a gerincen, a Lankás Havas és a Bakhát Csúcs között a Jád völgyébe. Számunkra itt véget ért a kényelmes utazás, de azért nem kell megijedni, mert voltunk már rosszabb utakon is, mint ami most fog ránk várni.

Az Ördögmalom

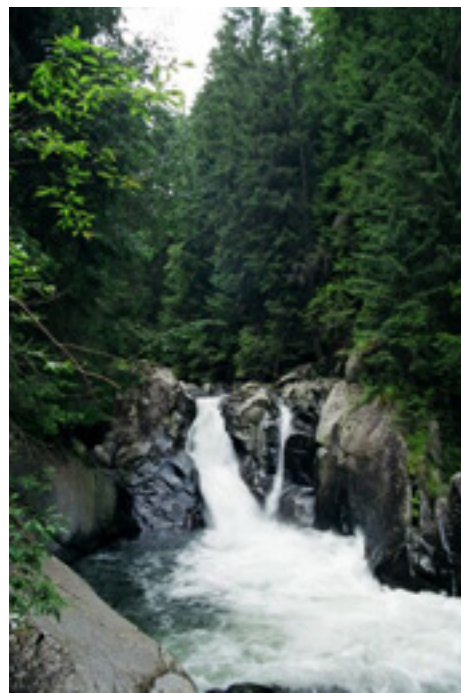
Letérünk balra a műútról és leereszkedünk a gáthoz, amelyen majd át is kell mennünk, de nem annélkül, hogy meg ne állnánk egy pár percre széjjelnézni. Körös-körül fenyvesekkel borított hegyek őrzik a lábunk alatt elterülő hatalmas vízfelületet, már ha van benne víz! Ha nincs, akkor is csodálatos élményben lehet részünk, hiszen nem mindennapi látvány a víz nélküli, barnás színű, kopár meddő-meder. Ilyenkor gondolkodik el az ember, vajon megérte elpusztítani a hatalmas völgyet növényzetével, állatvilágával, szépségével együtt? Előttünk a Kissebes völgye (melyre a későbbiekben még visszatérünk), balra leendő útvonalunk, a Nagysebes völgye, a háttérben a Horgas havas mely vízválasztó a Sebes Körös és a Fekete Körös vízgyűjtő medencéi között. A hátunk mögött a Vigyázó (Vlădeasa) vonulata zárja a körpanorámát.

Kis pihenőnk után átgördülünk a gáton és erdészeti úton megyünk az Ördögmalom felé, állandóan látva jobboldalt a tó vizét. Magunk mögött hagyunk egy erdészházat, majd balról a Nagysebesbe ömlő Zerna vizét. A gáttól számított 17 km után egy tisztás közepén találjuk magunkat. Habár földúton jöttünk idáig, panaszra nem lehet okunk, hiszen nem volt megerőltető emelkedő és a tengelypróbáló gödrök sem voltak olyan mélyek. De a nehézségekért bőven kárpótol a táj szépsége: sűrű fenyőerdők, zuhogó, rohanó patak. A táj, mondhatnám turistamentes ezen a részen, úgyhogy szeméttelpekkel sem nagyon találkozunk. Sajnos elég kevesen látogatják, pedig kevés hasonló természeti jelenséget találunk közelünkben.

Tehát megérkezünk a tisztásra, közepén erdészház, az egykori Cserepes (Ciripa), melyet jobbnak láttak átkeresztelni a „sokatmondóbb” Voiosu (Vidám, Jókedvű) névre, mert ugye minek megtartani a több évtizedes elnevezést amelyet mindenki ismert?

Jobbra, közvetlenül a patak mellett találunk egy asztalt két paddal (ha még megvannak!), balra pedig sátorhelyet egy hideg, jóízű forrás közvetlen közelében, az erdészháztól kb. 50 méterre. Az Eszmeralda forrás régebben híres, kedvelt pihenőhelye volt a váradi turistáknak, ma már giccses betonmedence veszi körbe a vízkeletet.

Autónkat itt hagyjuk és gyalog folytatjuk utunkat az erdészház mögött emelkedő, piros háromszöggel jelzett erdei ösvényen. Félórai kapaszkodás után egy elágazáshoz érünk, ahol letérünk balra a főösvényről, amely tovább visz a Síkhavas (Briței) irányába. Az útjelző tábla szerint még negyvenöt pernyi járás van a vízesésig, vad, szinte járhatlan erdőn keresztül.

A Kádár – esés

Az Ördögmalom közvetlen közelében fokozottabb figyelemre van szükség, hiszen a táj vadabbá válik, egyre nehezebb lesz az előrehaladás. Itt valamikor korlátok segítettek a turistákat, padok várták a pihenni vágyókat Czárán jóvoltából. Ma már ennek semmi nyoma, hacsak nem számítjuk, hogy ma is az általa egyengetett kötömbökön járunk!

Az 1283 m tengerszint feletti magasságban található, kétlépcsős, 25 méteres vízesést hatalmas sziklafalak veszik körbe, melyeket Czárán külön bemutatott társainak. Segédeszközök hiányában legfeljebb letről csodálhatjuk meg a merész szirteket.

Ha időnk és energiánk megengedi, továbbmehetünk a piros háromszög jelzésen az 1790 m magas Bocsásza (Buteasa) csúcsig, csodálatos körpanoráma kárpótol a fáradságért.

Hazafelé jövet még meglátogathatjuk a Kissebes völgyi vízeséseket. Nem olyan nagyok mint az Ördögmalom, a táj sem annyira vad, de ráadásnak, desszertnek kitűnő! A Floroiu erőmünel, ha elértük az aszfaltot, nem fordulunk jobbra Csucsá irányába, hanem balra tekerjük a kormányt. Pár száz méter megtétele után szintén balra, rátérünk egy másik erdészeti útra, majd nemsokára leállítjuk autónkat egy erdészház mellett. Innen már gyalog folytathatjuk könnyű sétánkat a Kissebes jobb partján, hamarosan megpillantva a Kaldár, Rizikó és Kánkán esést. Az egész út nem rabol el többet időnköböl mint 2-2,5 órát.

Siska Szabó Zoltán

Az EKE XII. Vándortáboráról

Az idei vándortábor megrendezésére a Marosvásárhelyi Osztály vállalkozott, július 30 és augusztus 3-ika között, Ratosnya község külterületén, a Maros partján fekvő sík terepen, egy kaszálón. Ez a település Maroshévíz és Szászrégen között van, ahol észak felől a Kelemen, délen a Görgényi havasok szegélyezik a völgyet.

A megnyitó keretében egy ökoménikus istentiszteleten vettünk részt, valamint magyar és román néptánc együttesek műsorát is láthattuk. A turisták több mint 400 sátra mellett megjelentek a kiskereskedők nagyméretű sátrai is. Hűtött üdítőt, sört, frissen sült fatányéroszt és egyéb falnivalót, sőt még turistafelszerelést, ruhaneműt is lehetett vásárolni.

A táborból naponta 12 féle túrát szerveztek, főleg gyalogos kirándulásokat. Esetenként az út elejét és végét az útviszonyok függvényében autóbusszal tettük meg. Voltak még kastélyokat, templomokat, a helyi népművészetet és Marosvásárhely városát bemutató kulturális kirándulások busszal, de rendeztek szekeres- és kerékpártúrákat is.

A vándortáborban részt vevő 1200 személy közül 70-en szervezők, 1130-an pedig vendégturisták voltak. A szervezőkből 50-en túravezetőként, míg 20-an a titkárságon, őrszolgálatban vagy egyéb szolgáltatások biztosítása terén dolgoztak.

Több mint 400 turista Magyarországról jött, de voltak máshonnan érkezett külföldiek is. A Bányási Osztályt 17 személy képviselte, ebből 9 EKE tag, 4 vendég és 4 gyermek. Mindegyikünk kedve szerint vett részt a különböző túrákon. A legnehezebb ezek közül a Pietrosz (2103 m) – Negoj gerinctúra volt, a Ratosnya – Ratosnya völgy – Tihu völgy – Tihu nyereg – Pietrosz csúcs – Negoj csúcs – Ilva völgy – Palotailva – Ratosnya útvonalon. Időtartam: 12 óra; távolság: képkocsin 50 km, gyalog 12 km; szintkülönbség: 1550 méter; minősítés: hosszú, nagyon nehéz, meredek ösvény. Ezen a túrán a temesváriak közül hárman – Sztupár Zoltán, Szabó László és Szántó Dénes – vettünk részt, amint azt a mellékelt fotó is bizonyítja. Ez a hegygerinc a történelem során az államhatárt képezte Erdély és Moldva között, hatalmas távolságra nyújt kitekintést.

Én már jártam 1968-ban a Kelemen havasokon. Akkor Borszékéről indultunk Széken át Bélbor felé,

majd egy mellékgerincen a Kelemen tengerszemig jutottunk (2023 m). Innen csodáltuk meg a Pietrosz csúcsot, ami 3 órányi gyalogútra volt tőlünk, de már nem fért bele az időnkbe. Elmondhatom, hogy most egy régi vágyam teljesült ...

A táborban esténként dia- és videovetítéseket tartottak Európa legszebb tájairól. Osztályunk részéről a petroszényi Ștefănescu Ion, a Retezat hegységet mutatta be. Utolsó este, egy pohár ital kíséretében, közös vacsorán vettünk részt, melyet a szervezők szolgáltak fel, majd a táborút mellett nótázás következett késő éjszakáig. A fiatalok külön buliztak.

A Csíksomlyó-i Pünkösdi Búcsú után, az EKE vándortábor, az erdélyi magyarság második legnagyobb tömeget megmozgató eseményévé nőtte ki magát. Megszervezése nagy erőfeszítést igényel a rendező osztály részéről, más civil szer-

vezetek és a hatóságok segítségével nélkül lehetetlen.

A Bányási Osztály kiváló eredményeinek ismeretében, az Országos Vezető Tanács szinte minden tagja arra számított, hogy jövőre elvállaljuk a vándortábor megrendezését. Sajnos ezt nem kockáztathattuk meg, mivel aktív – a szervezésben szerepet betöltő – tagjaink száma igen kicsi, külső segítségre és hathatós anyagi támogatásra, a bányási szörvány-körülmények között pedig, nem számíthatunk.

Végülis, a már szervezői gyakorlattal rendelkező, megfelelő társadalmi háttérre és kiépített turisztikai infrastruktúra közelségére számító Gyergyói EKE Osztály vállalta eme közösségteremtő rendezvény hagyományának továbbvitelét. Bizakodunk abban, hogy tevékenységünket fokozatosan, többé nem a kikapcsolódás és szórakozás kategóriájába sorolják majd és megítélésünk, valamint támogatottságunk eddigi szerepvállalásunk függvényében módosul.

G.Szabó László

2003 július 1. és szeptember 30. közötti EKE túrák, kirándulások és rendezvények

2003 július 14 - 19	Magashegyi túra	Csillagtúra a Kis-Retyezát hegyvonulatain A Buta menedékháztól: 1. Iorgovan csúcs – 2. Bucura gleccservölgy – 3. Custura csúcs – 4. Piule orom	Túravezető Illés Mihály	13 résztvevő
2003 július 29 – augusztus 3	EKE – vándortábor	Ratosnya – Maros megye	Túravezető G.Szabó László	17 résztvevő
2003 szeptember 6	Kerékpártúra	Temesvár – Újszentes – Temesgyarmat – Felsőbencsek – Temesjenő – Aranyági gyűjtőtó – Temesrékás - Temesvár	Túravezető Illés Mihály	2 résztvevő
2003 szeptember 20	Vonatkirándulás	Temesvár – Versec (Szerbia-Montenegro)	Túravezető Ohánovics Miklós	5 résztvevő
2003 szeptember 26 – 28	Hegytúra	(Temesvár – Resicabánya – Ferencfalva – Klauss villa) – 1. Komárniki csepkő- barlang – 2. Krassó + Buhuj völgyek – 3. Krassóalmás – Prolaz + Krassó völgy (Krassóvár – Resicabánya – Temesvár)	Túravezető Illés Mihály	7 résztvevő

A harmincas évek közepén az egyik legaktívabb EKE osztály a Boksánbányai volt.

Az alábbi szöveg Brindza József turakönyvének kivonata, aki a turista szakosztály vezetőjeként örököltette meg az eseményeket. A másolat híven követi a diktandó füzetbe rótt eredeti szöveget, csupán a változó helyesírási szabályok szerint korrigáltunk.

1934 augusztus 12-én

Gyalogkirándulás a Poiana-Domilara és Vertopiara. Indulás regg. 7³⁰ órakor.

Részvett 24 személy

A Kápolna hegyen át a Vertopiáig – onnan a hegyen át Ocna de Fier községbe mentünk, Wach Hilola tagtársunk házába. Reggelizés. Wach úr vezetése mellett 9³⁰-kor kezdtük meg a túrát, mely legelőször a Terézia bányába – Ocna de Fier első és legrégebbi bányájába vezetett. Ezen bányáat még Mária Terézia uralkodása alatt kezdték meg – ma már kimerült s nem folytatják a munkát benne. Nyitott tárna s néhány oldaltárna, melyet további kutatások miatt fúrtak, hirdetik a Terézia-bánya múltját.

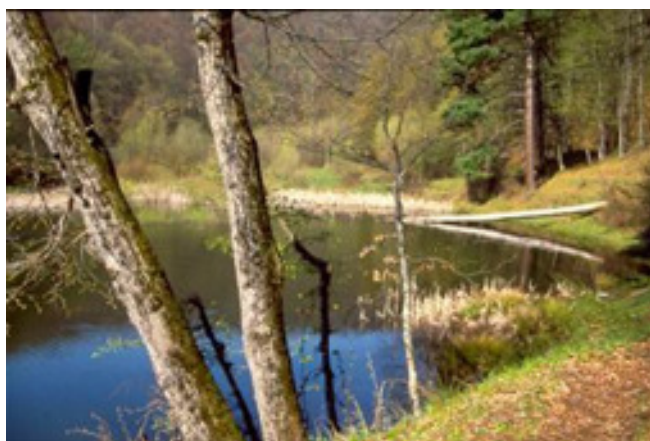
Innen a Colloniákhoz vezetett az utunk, ahol 4 épületben a bányászok egy részének lakóhelye volt. Itt van a Reichemberg Marcus bányák bejárata, ahol még némi munkát végez az 1600-ról 100 ... 150 személyre apadt munkáscsoport. Halálos némaság jelzi mindenütt a félbemaradt munka helyét. A bányatárnán végig keskenyvágányú vasút vezet, melyen a kibányászott bányacéret motor- és lóerővel hozzák a napvilágra. A vasúti vágány két oldalán keskeny vízerecske csobog, mely a felgyülemlett talajvizet levezeti.

Vadregényes hegyi ösvényen haladtunk innen fel a Poiana Danilara. Több kimerült vasbánya mellett mentünk el, kanyargós szerpentin úton, mind feljebb, közben egy üzemben lévő műmárvány bányát is megtekintettünk. 12³⁰-kor érkeztünk fel a 780 méterre lévő Danila ormára, mely mint egy virágos szőnyeg terült el előttünk, ezerszínű mezeivirágos rét. A legmagasabb pontját egy kockakő jelzi. Innen nagyszerű kilátás nyílik a közeli vidékre. Állítólag derűs napon a Dunáig lehet látni jó távcsővel. Mi borús napot fogtunk ki, de így is leláttunk a Reșița felett lévő Rankináig, Bocșa Montana – Bocșa Română – a távolban Berzovia, valamint a környező erdőkoszorúzza hegyekre.

Vidám ebéd és fényképezés következett, ahol ügyes fényképésznünk Dörner, bravur-felvételeket készített a társaságról. Két órakor lementünk egy régi, 1848 idők előtti magyar falu romjaihoz, valamint a templom romjaihoz. A falut már romjaiban sem találtuk mert az időközben kivágott erdő helyén nőtt fiatal erdő teljesen összenőtte a lejtőt, melyen állítólag a falu feküdt.

Csupán a templom helyét hirdetik még romokban álló falak. Vezetőnk érdekes és romantikus magyarázatokat mond a község őslakóiról, kik az 1848 – 49-es évek vérzivataros idején leölettek s állítólag kincseiket a templom helyén ásták volna el. Az idő vasfogán kívül főként a kincskeresők okozták a templom kőfalainak összeomlását. Összetákolva, lyukakkal teli van a templom helye s ami még az enyészettől megmrydtt, azt az emberek kincsképe fogja hamarosan eltüntetni. Pedig kár volna ezen magyar település utolsó látható nyomait elveszni hagyni.

Három órakor indultunk vissza Vaskőre, ahonnan rövid tartózkodás után a Vertopiára vnuult a társaság – ahol 3 óras pihenőt tartva strandolással, fényképezéssel s uzsonázással töltöttük a nap hátralévő részét. A lemenő nap utolsó sugarait küldte a kéklővízű tóra, ahol nyugodt tempókkal szelve örült a víz s a nap életadó erejének néhány turista najád(?) és természetimádó ifjú. Víg vizipolózástól hangos még a víz tükre, de összehúzzuk már a hátizsák zsinórját – még egy búcsútekintet az árnyaktól feketélő tóra s aztán lassan indul haza a nap vándora, a turista.

A Vertopia tó kora ősszel – manapság

**Útjelző – Az Erdélyi Kárpát Egyesület Bánsági Osztályának negyedévenként megjelenő ismertetője * Szerkeszti: Illés Mihály *
www.ekeban.home.ro e - mail: utjelzo@ekeban.ro**